

Олон улсын нийгмийн хариуцлагын стандарт ISO26000.

**“ Ажил олгогчийн
Нийгмийн өмнө
хүлээх хариуцлага”**

**Corporate Social
Responsibility on
Employers'.CSR**

Kh.Ganbaatar
MONEF
Vice president

Social responsibility
Нийгмийн хариуцлага

Peoples Social responsibility
Иргэний нийгмийн хариуцлага

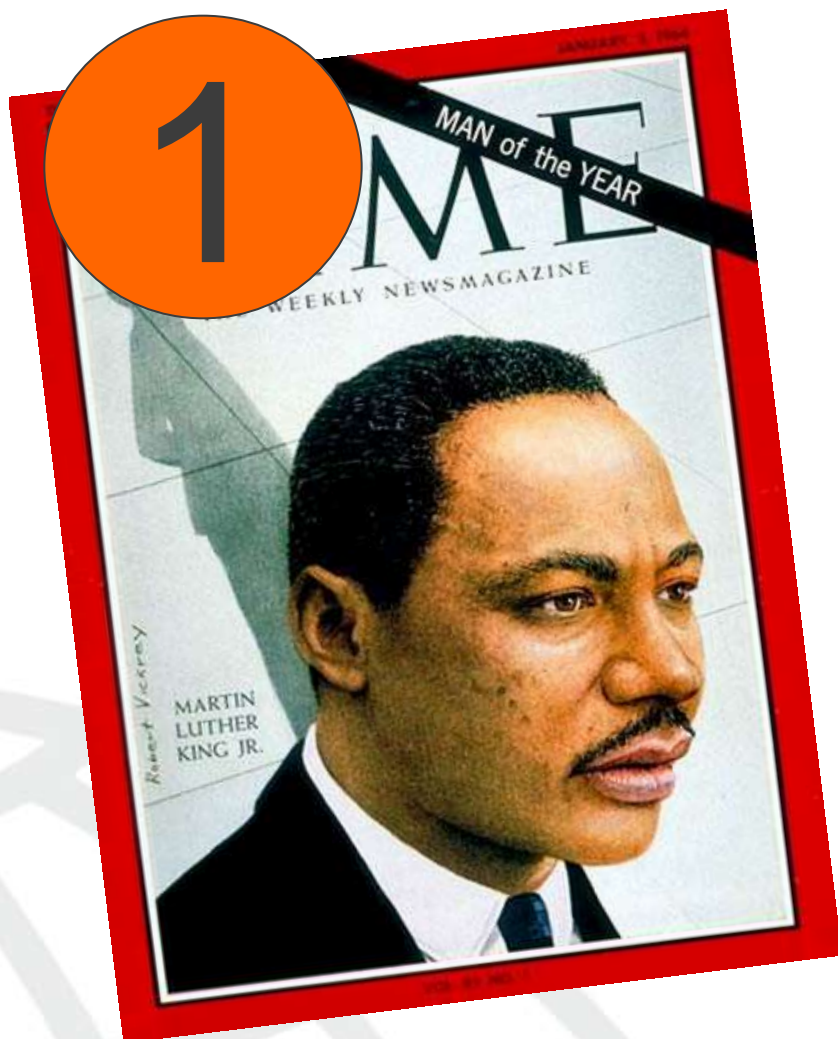
Government Social responsibility
Төрийн нийгмийн хариуцлага

Corporate social responsibility
Компанийн нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлага

Globalization and Social Responsibility

Даяаршил ба нийгмийн хариуцлага

Нийгмийн хариуцлагын онлын үндэс.

- Нэрт философич, зах зээлийн эдийн засгийн агуу онолч Адам Смитын хэлснээр бол “..зөвхөн өөрийн хувьдаа ашиг олохын төлөө ажиллах нь тухайн бизнесийн хүмүүст ашигтай мэт байдаг боловч зах зээлийн эдийн засаг зөвхөн ашиг олоход анхаарлаа хандуулдаг нийгэм биш гэдгийг өөрөө тэдэнд ойлгуулдаг юм л даа ...” гээд “...харин нийгмийн хэрэгцээг мэдэрч, хариуцлагатай ажиллах нь зах зээлд тогтвортой удаан үйл ажиллагаа явуулах боломжийг олгоно гэдгийг бизнес эрхлэгчид ойлгох нь чухал...” гэсэн байна . Энэ нь Нийгмийн хариуцлагын үндсэн бодит үнэн утга учрыг онлын талаас гаргасан анхны тодорхойлолт юм аа.
- нобелийн шагналт нэр эрдэмтэн М.Фридман, 1970 оны сүүлчээр Нью Йорк Таймс сонинд гаргасан нийтлэлүүдийнхээ нэгэнд нь Нийгмийн хариуцлагын тухай бичихдээ “...бизнесийн нийгмийн хариуцлага бол орлогоо нэмэгдүүлэхийг хэлнэ” гэж бичиж байсан нь онолын хөгжлийн дараагийн үе шат байлаа.
- Энэ өгүүлэл гарсанаас хойш гуч гаруйхан жил өнгөрч үндэстэн дамнасан болон томоохон корпорациуд нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлага өөрсдийнх нь бизнест зайлшгүй хэрэгтэй давуу талын нэг гэдгийг улам ихээр өргөн утгаар нь иж бүрэн ухамсарлахын хирээр яг **ноён Милтон Фридманы** нийгмийн хариуцлагын тухай хэлсэн тодорхойлолтын хүрээ илүү өргөн, олон талыг хамарсан ойлголт хандлага болж ОУС-26000 болсон төдийгүй одоо **тогтвортой хөгжил, нийгмийн тайван байдал хангах ойлголт(2000)** болж ач холбогдол, үүрэг нь өдрөөс өдөрт нэмэгдэж байна

The Corporate Social Responsibilities concept building

Нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлагын онолын үндэслэл

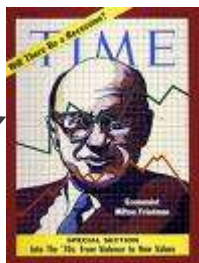
Sustainable Development
- Тогтвортой хөгжил
/2000/

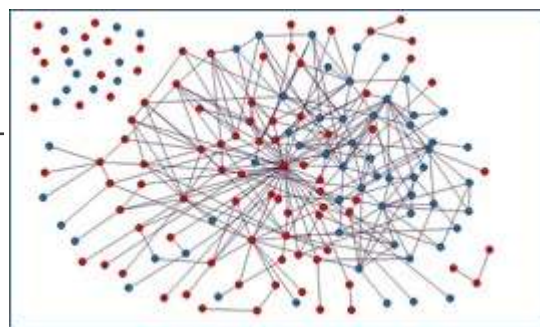
Poverty
- Ядуурал

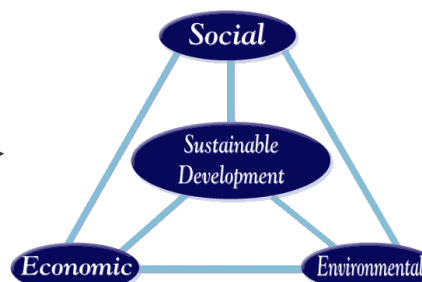
Adam Smith – Responsibility
Адам смит – Хариуцлага

Friedman and the concept
of profit
Фридмэн – Орлого /1970
оны сүүлч/

The concept of
Stakeholder –
Олон талт
оролцоо

Triple Bottom Line
Гурвалсан хэлхээ

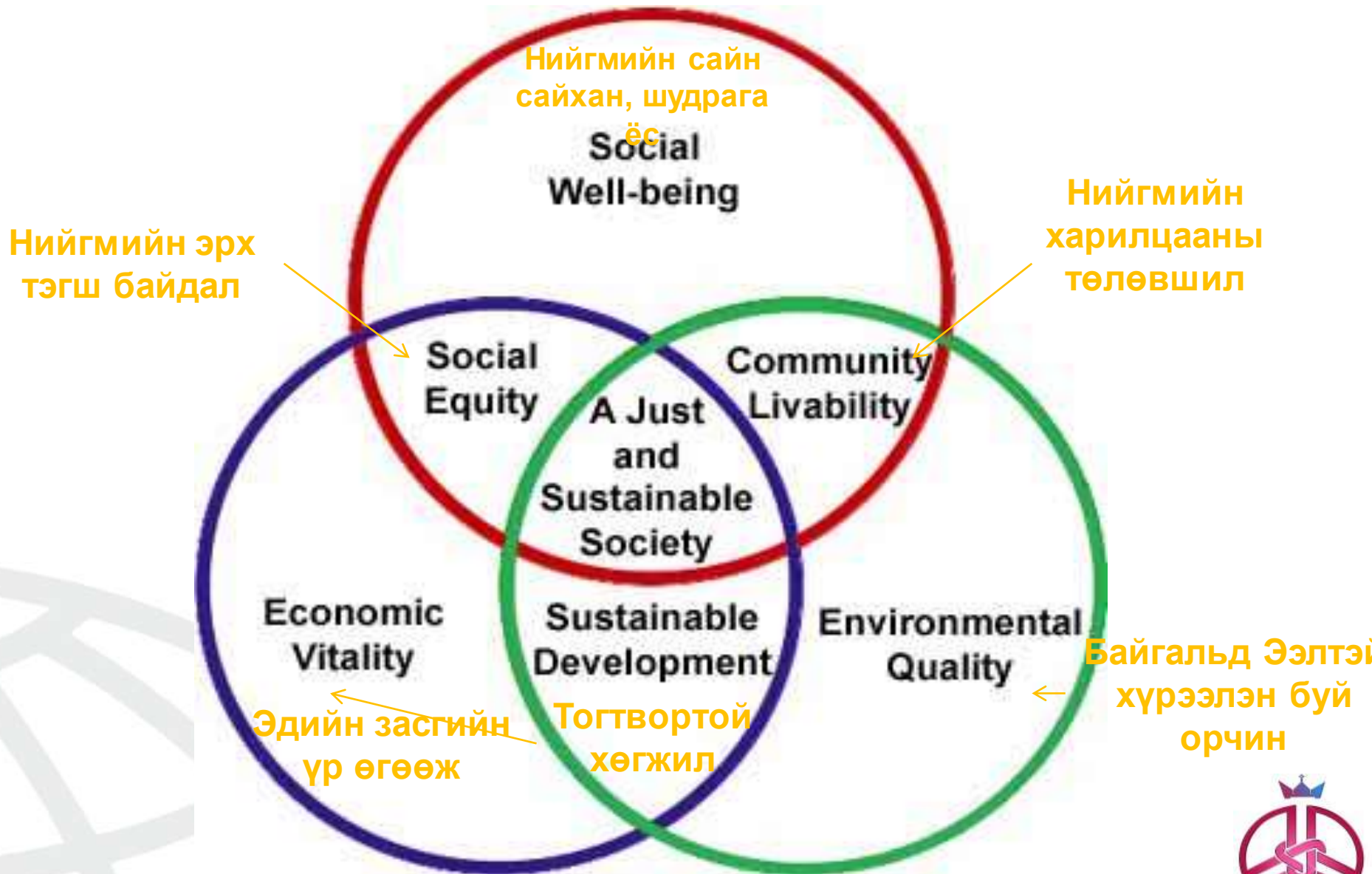

Corporate Social
Responsibility
Нийгмийн өмнө хүлээх
хариуцлага

Integrated Social Policies

Нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлагын уялдаа, холбоо.

Corporate social responsibility

Бизнесийн нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлага

The Core Issues Бүрэлдэхүүн

Нийгмийн хариуцлагын олон улсын стандарт 26000-н хүрээ

Нийгмийн хариуцлагын талаарх үндсэн 7 зарчим
-Хариуцлага:

байгууллагауд нь нийгэм, ЭЗ, болон хүрээлэн буй орчинд үзүүлж буй үр нөлөөллийн иж бүрэн цогц хариуцлагатай байх ёстой
- Ил тод байдал:

байгууллагауд нь нийгэм болон хүрээлэн буй орчинд үзүүлж буй үр нөлөөллийн тал дээр авч хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаа, гаргаж буй шийдвэрүүдийг ил тод болгох ёстой
- ёс суртахуун:

байгууллага нь аливаад ёс суртахуунтай хандах ёстой
- Оролцогч талуудын ашиг сонирхолыг хүндэтгэн,

хүндэтгэх: байгууллага нь оролцогч талуудын ашиг сонирхолыг хүндэтгэн, тэдгээрт анхаарал хандуулах ёстой
- Шударга ёс, Дүрэм, журам, хуулийг сахих:

байгууллага нь хууль, дүрэм журмыг хүндлэн, сахих ёстой
- олон улсын нормативийг сахих:

байгууллага нь хууль, дүрэм журмыг сахиулахын зэрэгцээ олон улсын нормыг сахих ёстой
- хүний эрхийг хүндэтгэх:

байгууллага нь хүний эрхийг хүндэтгэхийн зэрэгцээ тэдгээрийн чухал тал болон нэгдсэн шинж чанаруудыг нь таньж мэдэх ёстой.

Нийгмийн хариуцлагын талаарх үндсэн бүрэлдэхүүн болон хамрах хүрээ. Ажил олгогч дэмжих санаачилах ёстой. ISO 26000 –д нийгмийн хариуцлагатай холбоотой гол агуулгуудыг “үндсэн 7 бүрэлдэхүүн” болгон хувааж тэдгээр нь өөр өөрсдийн гэсэн “хүрээг” багтаасан байдаг. Эдгээр бүрэлдэхүүнээс эрүүл ахуй-аюулгүй ажиллагаа нь нийтлэг шинжтэй асуудал болж байна.

1.Компанийн засаглал

Компанийн засаглал нь байгууллага өөрийн зорилгодоо хүрэхийн тулд гаргасан шийдвэр болон түүний хэрэгжилтийг жамааруулсан биеэ даасан өргөн ойлголт. Эдгээр нь олон улсын хэмжээнд мөрдөх кодоостэй, баримтлах зарчимтай, биеэ даасан хуулиар зохицуулагддаг, ил тод, шударга үйл ажиллагааны тогтолцоо болно.

2.Хүний эрх

- Урьдчилж харсан, анхаарал тавьсан байдал
- Хүний эрхийг зөрчих эрсдэлтэй нөхцөл байдал байгаа, эсэх
- Хүний эрхийг хэрэгжүүлэхээс зайлсхийх байдал бий эсэх
- Хүний эрхийн гомдол, саналыг анхаарч хэрэгжүүлдэг байдал
- Ялгаварлалт, эмзэг хэсгийн асуудал бий эсэх
- Иргэний болон улс төрийн эрхийн хэрэгжилтийн байдал
- Эдийн засаг, нийгэм, соёлын эрхийн хэрэгжилт
- Хөдөлмөрийн хүрээний эрх

3.Хөдөлмөрлөх эрх /харилцаа

- Ажиллах эрх, хөдөлмөрийн албан харилцаа /Хөдөлмөрийн болон хамтын гэрээ, ажилд авах г.м/
- Хөдөлмөрийн нөхцөл, нийгмийн хамгаалал
- Ажлын байрны аюулгүй ажиллагаа, ажиллагчдын эрүүл мэнд
- Хамт олны нийгмийн уур амьсгал
- Хүмүүн капитал, хүмүүн баялгийн боломжийг өсгөх, ажлын байранд сурагч, мэргэшүүлэх ажиллагаа

4.Хүрээлэн буй орчин

- Бүтээгдэхүүн, үйл ажиллагаа, үйлчилгээний экологийн асуудал, бохирдлыг арилгаж байгаа практик
- Үйлдвэрлэл, хэрэглээнд тогтвортой үзүүлэх нөлөөлөл
- Нөөц баялгийн тогтвортой зөв ашиглалт
- Байгаль цаг уурын өөрчлөлтийг зөөлрүүлэх
- Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажил
- Экологийн хөндлөнгийн үнэлгээ хийлгэдэг эсэх /уу уурхайн үйлдвэрлэл/

5.Шударга ёс

- Авлига, хээл хахуулийн асуудал байдаг эсэх, түүний эсрэг хийж буй үйлдлүүд
- Шударга өрсөлдөөн
- Улс төрийн хариуцлагатай оролцоо /нам санхүүжүүлэх, сонгуульд дайчлагдах/
- Нийлүүлэлтийн сүлжээгээр нийгмийн хариуцлагыг урагшуулахад хэр анхаардаг, нийгмийн хариуцлагын сурталчилгаа /Харилцагчаасаа нийгмийн хариуцлагатай шаардах г.м/
- Өмчлөлийн эрхийг эрхэмлэх /хувьцаа эзэмшигч нартаа ноогдол ашиг тараалт г.м/

6.Хэрэглэгчтэй н эрх ашиг

- Мэдээлэл, маркетинг, гэрээ хэлцлийн цэвэр
- Хэрэглэгчийн аюулгүй байдал, эрүүл мэндийг хамгаалах
- Бүтээгдэхүүнийг татах /эргүүлэн/ механизм
- Нийгэм, экологийн нийцтэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ боловсруулах, хангах
- Хэрэглэгчдэд үйлчлэх, туслах
- Хэрэглэгчийг хамгаалах
- Гол бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хэрэглээний боломжийг хангах, хуудалдсан зайлшгүй үйлчилгээ нь хялбар дөхөм эсэх

7.Нийгмийн оролцоог хангах, дээшл

- Нийгэм хамт олны хөгжилд үзүүлэх нөлөөлөл
- Эдийн засгийн хөгжилд оруулж буй үйл нэмэр
- Нийгмийн баялаг бүтээх үйл ажиллагаанд оруулж байгаа хувь нэмэр
- Боловсрол, соёлын хөгжилд оруулах хувь нэмэр
- Ажил эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, мэргэшлийг дээшлүүлэх
- Технологийг хөгжүүлэх
- Өрх гэрийн аж амьдрал, орлогыг нэмэгдүүлэх
- Эрүүл мэнд
- Нийгмийн хөрөнгө оруулалт

Нийгмийн хариуцлагын нэвтрүүлэх:

- Бодлого гаргах
- Стратеги,
- Хариуцсан нэгжтэй байх,
- Нийгмийн хариуцлагын хүрээ, хязгаарын тогтоох
- Сурталчилгаа,
- Танилцуулга
- Сонирхогч талуудтай хамтарсан ажиллагаа
- Ижил төсөөтэй сонирхогч талуудыг дэмжих, мэдээлэлээр хангах

Human Rights/Хүний эрх

6. Guidance on SR core subjects/

НХ-ЫН бүрэлдэхүүн

- Organizational governance
- **Human rights**
- Labor practices
- Environment
- Fair operating practices
- Consumer issues
- Community involvement and development

Human Rights Issues/Хүний эрх

1. Due diligence / Нэр төр, нэр хүнд
2. Human rights risk situations / Хүний эрхийг зөрчих эрсдлээс сэргийлэх
3. Avoidance of complicity / Зөрчлийг арилгах
4. Discrimination and vulnerable groups / Ялгаварлан гадуурхалт ба Эмзэг бүлэгт анхаарах
5. Resolving grievances / Гомдол маргааныг барагдуулах
6. Civil and politics rights / Иргэний болон улс төрийн эрхийг хамгаалах
7. Economic, social and cultural rights / Эдийн засаг, нийгэм ба соёлыг эрхийг хамгаалах
8. Fundamental rights at work / Хөдөлмөрлөх үндсэн эрхийг хүндэтгэх

Labour practices/Хөдөлмөрийн харилцаа

6. Guidance on SR core subjects/ НХ-ын бүрэлдэхүүн

- Organizational governance
- Human rights
- **Labor practices**
- Environment
- Fair operating practices
- Consumer issues
- Community involvement and development

Labor practices/Хөдөлмөрийн харилцаа

1. Employment and Employment relationships / Хөдөлмөр эрхлэлт харилцаа
2. Conditions of work and social protection/ Хөдөлмөрлөх нөхцөл ба нийгмийн хамгаалал
3. Social dialogue / Нийгмийн хэлэлцээ
4. Health and safety at work / Хөдөлмөрийн эрүүл мэнд аюулгүй байдал
5. Human development / Хүний нөөцийн хөгжил

Environment/Байгаль орчин

6. Guidance on SR core subjects/ НХ-ЫН бүрэлдэхүүн

- Organizational governance
- Human rights
- Labor practices
- **Environment**
- Fair operating practices
- Consumer issues
- Community involvement and development

Environment/Байгаль орчин

1. Prevention of pollution/ Агаарын бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх
2. Sustainable resource use/ Байгалын нөөцийн зохистой ашиглах
3. Climate change mitigation and adaptation/ Цаг агаарын өөрчлөлт
4. Protection and restoration of the natural environment /Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх, хадгалах

Fair Operating Practices/Шудрага ёс

6. Guidance on SR core subjects/ НХ-ын бүрэлдэхүүн

- Organizational governance
- Human rights
- Labor practices
- Environment
- **Fair operating practices**
- Consumer issues
- Community involvement and development

Fair operating practices issues/Шудрага ёс

1. Anti-Corruption/ Авлигын эсрэг
2. Responsible political involvement/
Хариуцлагатай улс төрийн оролцоо
3. Fair competition/ Шудрага өрсөлдөөн
4. Promoting social responsibility in the sphere
of influence/ Нийгмийн хариуцлагын

6. Guidance on SR core subjects/

НХ-ын бүрэлдэхүүн

- Organizational governance
- Human rights
- Labor practices
- Environment
- Fair operating practices
- **Consumer issues**
- Community involvement and development

Consumer issues/Хэрэглэгчийн эрх

1. Fair marketing, information and contractual practices/ Шудрага өрсөлдөөн, мэдээлэлээр хангах
2. Protecting consumers' health and security/ Хэрэглэгчийн эрүүл мэнд аюулгүй байдлыг хамгаалах
3. Sustainable consumption/ Эрэлт хэрэгцээг тогтвортой хангах
4. Consumer service, support and dispute resolution/ Хэрэглэгчид чиглэсэн үйлчилгээ, дэмжлэг зөвшилцлөл
5. Consumer data protection and privacy/ Хэрэглэгчийн нууц эрхийг хамгаалал
6. Access to essential goods and services/үзүүлэх үйлчилгээний чанар хүртээмж
7. Education and awareness/ боловсрол ба ойлголт хандлага дээшлүүлэх

Community involvement/Нийгмийн оролцоог хангах

6. Guidance on SR core subjects/

НХ-ын бүрэлдэхүүн

- Organizational governance
- Human rights
- Labor practices
- Environment
- Fair operating practices
- Consumer issues
- **Community involvement and development**

Community involvement/Нийгмийн оролцоо

1. Community involvement / Олон нийтийн оролцоо
2. Social investment / Нийгмийн хөрөнгө оруулалт
3. Employment creation/ Хөдөлмөр эрхлэлтийн өсөлт
4. Technology development/ Технологын хөгжил
5. Wealth and income/ Баялаг ба орлогын хуваарилалт
6. Education and culture/ Боловсрол ба
7. Health/ Эрүүл мэнд
8. Responsible investment/ Хөрөнгө оруулалтын хариуцлага

Нийгмийн хариуцлагын талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- Нийгмийн хариуцлагын асуудлаарх үндэсний хороог ЗГ-ын дэргэд олон талын оролцойтоогоор байгуулах.
- Нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлагын асуудлаар бизнес эрхлэгчдийн ойлголт, чадавхийг дээшлүүлэх арга хэмжээг авах.
- Нийгмийн хариуцлагын талаарх олон улсын стандарт ISO 26000-г үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх.(загвар АА бий болгох)
- Нийгмийн хариуцлагын үндэсний хэмжээний хөтөлбөр боловсруулах.
- Нийгмийн хариуцлагыг хэрэгжүүлэх үндэсний стратегийг

Activities on CSR

- To establish multi partite Social responsibility national committee under Government
- Take action and capacity building activities for employers and private sector businesses on social responsibility issues
- to implement ISO – 26000 as a national level in businesses,(select polet business entetis)
- Prepare and draft a national action plan on social responsibility
- To elaborate national strategy on social responsibility development in Mongolia

Нийгмийн хариуцлагын талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

- Аж ахуйн нэгж дээр ажил олгогч эзэд санаачилах ёстой.
- Нийгмийн хариуцлагын талаарх олон улсын туршлагыг судлах, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслэлээр зөв сурталчилан таниулах.
- Гадаадын хөрөнгө оруулалттай томоохон үндэсдэн дамнасан компани, корпорациудын нөлөөллийг сайжруулах.
- Нийгмийн хариуцлагыг хэрэгжүүлэх асуудлаар донор орон, хандивдагчдаас төсөл, хөтөлбөр, туслалцаа авах.

Activities on CSR

- To study international practice and advertise by media channels
- To improve influences of global foreign invested corporations
- Get help and subsidies from donor countries, donor organizations, projects and programs.

Компаний нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлагыг хэрэгжүүлсэнээр бий болох давуу талууд

Advantage of CSR

- Бизнесийн нэр хүнд өснө.
- Компани тогтвортой орлого, ажлын байртай болно.
- Олон улс болон үндэсний түвшинд өрсөлдөх чадвар нэмэгдэж нэр хүнд өснө.
- Нийгмийн зүгээс үзүүлэх аливаа дарамт, шахалт, маргаанд өртөхгүй байх боломж бүрдэнэ.
- Компани тогтвортой ажиллагсадтай болж нэмүү өртөгтэй үйлдвэрлэлийг удаан хугацаанд эрхлэх боломж олдоно.

Improves business prestige
Company will have sustainable income and stable workplace

Improves international competitiveness and prestige
Company will have chance to not get influence negative effects from any social pressure

Company will have sustainable workforces and produce value added product in long term

Компаний нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлагыг хэрэгжүүлсэнээр бий болох давуу талууд

Advantage of CRS

- Ажиллагсадын болон аж ахуйн нэгж байгууллага ажиллах, мөн оршин суугчдын амьдрах аятай таатай орчныг бүрдүүлнэ.
- Байгаль орчин болон хүрээлэн буй орчинд ээлтэй үйл ажиллагааг явуулна.
- Тогтвортой ажиллах бололцоо, нөхцөлийг өөрсдөө бий болгож авч чадна.
- It will create friendly environment for workers and residents
- It will operate eco friendly business
- To create stable working conditions by themselves

АНХААРАЛ ТАВЬСАНД БАЯРЛАЛАА

Thank you for attention

Анхаарал тавьсанд баярлалаа!

Х.Ганбаатар

Монголын Ажил Олгогч Эздийн
Нэгдсэн Холбооны Гүйцэтгэх захирал

Сүхбаатарын талбай- 18А, Улаанбаатар-48
Монгол Улс

Утас: +976-11-314579, 326513, 326445, 318896, 1941

Факс: +976-11-325635

Е-mail: Ganbaatar@monef.mn, monef@magicnet.mn

